

**โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2563
: กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ข้าว**

สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว กรมการข้าว

โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2563

โครงการย่อย ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิต/บริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน
2. เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต/มีผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน

เป้าหมาย

ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันผลิตข้าวและมีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ดำเนินการในพื้นที่ 68 จังหวัด
จำนวน **1,914** แปลง : แปลงต่อเนื่อง 1,559 แปลง
: แปลงใหม่ 355 แปลง

งบประมาณ

งบประมาณ **491,650,900** บาท

ผลผลิต

1. ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ
: ผลผลิตข้าวต่อไร่เพิ่มขึ้น (ข้าวหอมมะลิ /ข้าวเหนียวมีผลผลิตเป็น 420 กก./ไร่; ข้าวหอมปทุมธานี /ข้าวเจ้ามีผลผลิตเป็น 720 กก./ไร่)
: ต้นทุนการผลิตข้าวลดลง (ข้าวหอมมะลิ /ข้าวเหนียว/ ข้าวหอมปทุมธานี /ข้าวเจ้า ต้นทุนการผลิตลดลง 1,000 บาทต่อตัน)
2. ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
: เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเป้าหมาย
: กลุ่มมีความเข้มแข็ง ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของเป้าหมาย

ผลลัพธ์

1. กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเป้าหมาย 50 ตันต่อกลุ่ม
2. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเป้าหมาย
3. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถเพิ่มผลผลิตได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเป้าหมาย

กิจกรรม	แปลงต่อเนื่องปี 61,62	แปลงใหม่ ปี 63
1. จัดเวทีชุมชน	ดำเนินการ 1 ครั้งต่อแปลง	
2. จัดทำทะเบียนสมาชิกและบันทึกข้อมูลสมาชิก	-	จัดเก็บข้อมูลแปลงใหม่
3. จัดประชุมของหน่วยงานภาครัฐร่วมกับผู้นำกลุ่มนาแปลงใหญ่	ดำเนินการเป็นรายจังหวัดๆ ละ 2 ครั้ง	
4. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าว	ปี 61=10%ของพื้นที่ ปี 62=20%ของพื้นที่	ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว - พื้นที่ 300-1,000 ไร่ = 3 ตัน/กลุ่ม - พื้นที่ > 1,000 ไร่ = 6 ตัน/กลุ่ม ผลิตข้าวคุณภาพ 20%ของพื้นที่
5. ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์	สนับสนุน 4,000 บาท/แปลง	
6. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ	ดำเนินการโดยกรมพัฒนาที่ดิน	
7. การบริหารจัดการศัตรูข้าว	ดำเนินการโดยกรมพัฒนาที่ดิน	
8. จัดประชุมผู้ประกอบการรับจ้างเครื่องจักรกล	ดำเนินการเป็นรายจังหวัดๆ ละ 1 ครั้ง	
9. จัดเวทีเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP ด้าน ICS	2 ครั้ง (จัดทำระบบควบคุมภายในแบบเน้นหนัก; ติดตามประเมิน และประเมินความพร้อมเพื่อเข้ารับการศึกษา)	2 ครั้ง (ชี้แจงมาตรฐาน กำหนดผู้รับผิดชอบ; จัดทำระบบควบคุมภายในเบื้องต้น แล้วประเมินความพร้อมเพื่อเข้ารับการศึกษา)
10. จัดเวทีเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรเพื่อเพิ่มศักยภาพคณะกรรมการกลุ่มผลิตข้าว GAP ด้าน ICS	-	คัดเลือกผู้แทนแปลงละ 5 คน มารับการอบรม (1 ครั้ง)
11. จัดทำแปลงเรียนรู้และสาธิต	จัดทำจังหวัดละ 1 แปลง (10 ไร่) เพื่อให้สมาชิกแปลงใหญ่ได้มาศึกษา	
12. ตรวจสอบติดตามมาตรฐานโรงสี GMP / HACCP เชื่อมโยงตลาด	ดำเนินการโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์	
13. สำรวจความต้องการข้าว / เชื่อมโยงด้านการตลาด	ดำเนินการโดยกองพัฒนาผลผลิตภัณฑ์ข้าว	
14. ติดตามให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและการนิเทศงาน		
15. จ้างเหมาเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยปฏิบัติงาน / บริหารโครงการฯ		

หน่วยงานที่ดำเนินการ

สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว กองเมล็ดพันธุ์ข้าว กองวิจัยและพัฒนาข้าว ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว และศูนย์วิจัยข้าว สถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมชลประทาน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยสารเคมีฯ
2. กิจกรรมวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าววันข้าวและชาวนาแห่งชาติ (ส่วนกลาง/ภูมิภาค 5 แห่ง)
3. กิจกรรมเฝ้าระวังเตือนภัยสถานการณ์ข้าว (กาวช.)

วัตถุประสงค์

1

เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการ **รวมกลุ่มทำการผลิต** /
ร่วมกันบริหารจัดการ และ
ร่วมกันจำหน่าย
โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

2

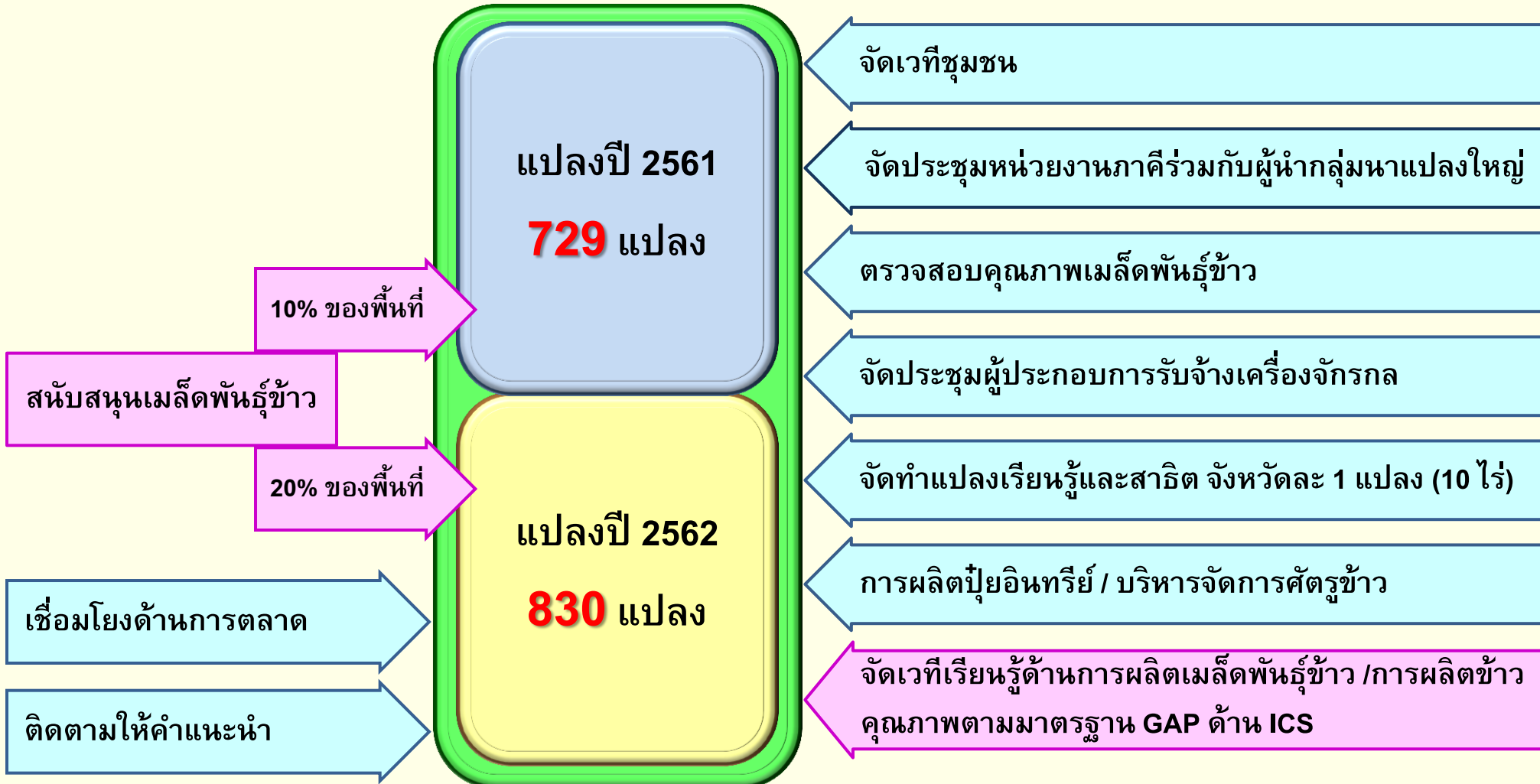
เพื่อให้เกษตรกรสามารถ **ลดต้นทุนการผลิต** /
เพิ่มผลผลิตต่อไร่ และ
ผลผลิตที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน

เป้าหมาย

ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการร่วมกลุ่มกันผลิตข้าวและมีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ดำเนินการในพื้นที่ **68** จังหวัด

จำนวน **1,914** แปลง : แปลงต่อเนื้อ **1,559** แปลง
(แปลงปี 61 : 729 แปลง / แปลงปี 62 : 830 แปลง)
: แปลงใหม่ **355** แปลง

แปลงต่อเนื้อ (2561-62)

แปลงใหม่ ปี 2563

355 แปลง

สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าว /
กระสอบบรรจุเมล็ดพันธุ์

- พื้นที่ 300-1,000 ไร่ = 3 ตัน/กลุ่ม
- พื้นที่ > 1,000 ไร่ = 6 ตัน/กลุ่ม

20% ของพื้นที่

กลุ่มผู้ผลิต
เมล็ดพันธุ์ข้าว

ตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว

กลุ่มผู้ผลิตข้าว
คุณภาพ

กลุ่มผลิตปุ๋ย
อินทรีย์/ชีวภาพ

อบรมเพิ่มศักยภาพคณะกรรมการ
กลุ่มผลิตข้าว GAP ด้าน ICS

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ

จัดประชุมผู้ประกอบการรับจ้าง
เครื่องจักรกล

กลุ่มจักรกล
การเกษตร

กลุ่มบริหาร
จัดการศัตรูข้าว

การบริหารจัดการศัตรูข้าว

ติดตามให้คำแนะนำ

เชื่อมโยงด้านการตลาด

จัดเวทีชุมชน / จัดทำทะเบียน, ข้อมูลพื้นฐาน

จัดประชุมหน่วยงานภาคีร่วมกับผู้นำกลุ่ม
หาแปลงใหญ่

จัดทำแปลงเรียนรู้และสาธิต
จังหวัดละ 1 แปลง (10 ไร่)

จัดเวทีเรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว / การผลิต
ข้าวคุณภาพตามมาตรฐาน GAP ด้าน ICS

เป้าหมายรายจังหวัด

ที่	จังหวัด	ศูนย์วิจัยข้าว/ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวที่รับผิดชอบ	เป้าหมายการดำเนินงานปี 2562				จำนวนเจ้าหน้าที่ ผู้ช่วยปฏิบัติงาน ปี 2563 (คน)
			ต่อเนืองปี 61	ต่อเนืองปี 62	แปลงใหม่ ปี 63	รวม	
1	สุพรรณบุรี	สถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ	8	10	7	25	8
2	กาญจนบุรี		6			6	
3	เชียงใหม่	ศวช.เชียงใหม่	8	2	1	11	3
		ศวช.สะเมิง	1	2		3	1
4	เชียงราย	ศวช.เชียงราย	19	12	15	46	11
5	น่าน	ศวช.แพร่	4	6	3	13	6
6	แพร่		1	5	5	11	
7	แม่ฮ่องสอน	ศวช.แม่ฮ่องสอน		3		3	1
8	พะเยา	ศมช.พะเยา	2	20	5	27	7
9	ลำปาง	ศมช.ลำปาง		1	3	4	1
10	ลำพูน	ศมช.เชียงใหม่	3	1		4	1
11	อุตรดิตถ์	ศมช.แพร่	3	8	3	14	4
12	กำแพงเพชร	ศมช.กำแพงเพชร	9	6	1	16	6
13	ตาก		7	2		9	
14	พิจิตร	ศมช.พิจิตร				0	
		ศวช.พิษณุโลก	20	25	4	49	15
15	เพชรบูรณ์		5	4	2	11	
16	พิษณุโลก	ศมช.พิษณุโลก	17	10	5	32	8

เป้าหมายดำเนินการ โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2563
: กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ข้าว

ที่	จังหวัด	ศูนย์วิจัยข้าว/ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวที่รับผิดชอบ	เป้าหมายการดำเนินงานปี 2562				จำนวนเจ้าหน้าที่ ผู้ช่วยปฏิบัติงาน ปี 2563 (คน)
			ต่อเนื้อที่ปี 61	ต่อเนื้อที่ปี 62	แปลงใหม่ ปี 63	รวม	
17	สุโขทัย	ศมช.สุโขทัย	19	7		26	7
18	นครสวรรค์	ศมช.นครสวรรค์	8	11	4	23	6
19	สิงห์บุรี	ศมช.ชัยนาท	1	1		2	3
20	อุทัยธานี		6	3		9	
21	ชัยนาท	ศวช.ชัยนาท	4	7	1	12	3
22	ปราจีนบุรี	ศวช.ปราจีนบุรี	7	14		21	7
23	ระยอง		1			1	
24	นครนายก	ศมช.นครนายก	1	8		9	2
25	กรุงเทพมหานคร	ศวช.คลองหลวง		1	1	2	2
26	นนทบุรี		6	2		8	
27	ปทุมธานี	ศวช.ปทุมธานี	7	6		13	3
28	พระนครศรีอยุธยา	ศวช.พระนครศรีอยุธยา		1	3	4	1
29	ลพบุรี	ศมช.ลพบุรี	11	18	2	31	8
30	สระบุรี	ศวช.ลพบุรี	9	5	4	18	5
31	ฉะเชิงเทรา	ศวช.ฉะเชิงเทรา	1	5	2	8	2
32	ตราด	ศมช.ชลบุรี	1			1	2
33	สระแก้ว		4	1	2	7	
34	ชลบุรี		2		1	3	

เป้าหมายดำเนินการ โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2563
: กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ข้าว

ที่	จังหวัด	ศูนย์วิจัยข้าว/ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวที่รับผิดชอบ	เป้าหมายการดำเนินงานปี 2562				จำนวนเจ้าหน้าที่ ผู้ช่วยปฏิบัติงาน ปี 2563 (คน)
			ต่อเนื้อปี 61	ต่อเนื้อปี 62	แปลงใหม่ ปี 63	รวม	
35	ราชบุรี	ศวช.ราชบุรี	5	2	2	9	3
36	ประจวบคีรีขันธ์				1	1	
37	นครปฐม	ศมช.ราชบุรี	6	1	3	10	3
38	เพชรบุรี				1	1	
39	กาฬสินธุ์	ศมช.กาฬสินธุ์	18	10	4	32	8
40	ขอนแก่น	ศมช.ขอนแก่น	64	104	20	188	40
41	ชัยภูมิ	ศวช.ชุมแพ	36	69	15	120	32
42	เลย			1	2	1	
43	นครพนม	ศมช.สกลนคร	30	5	6	41	10
44	นครราชสีมา	ศมช.นครราชสีมา	50	49	20	119	30
		ศวช.นครราชสีมา	23	31	8	62	37
45	บุรีรัมย์	ศมช.บุรีรัมย์	27	60		87	
					15	15	4
46	ยโสธร	ศวช.ร้อยเอ็ด	12	7	3	22	6
47	ร้อยเอ็ด	ศมช.ร้อยเอ็ด	23	51	17	91	23
48	อุดรธานี	ศมช.อุดรธานี	11	40	9	60	15
49	สกลนคร	ศวช.สกลนคร	12	13	10	35	9

เป้าหมายดำเนินการ โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2563

: กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ข้าว

ที่	จังหวัด	ศูนย์วิจัยข้าว/ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวที่รับผิดชอบ	เป้าหมายการดำเนินงานปี 2562				จำนวนเจ้าหน้าที่ ผู้ช่วยปฏิบัติงาน ปี 2563 (คน)
			ต่อเนื้อปี 61	ต่อเนื้อปี 62	แปลงใหม่ ปี 63	รวม	
50	สุรินทร์	ศวช.สุรินทร์	14	25	22	61	15
		ศมช.สุรินทร์	10	4		14	4
51	ศรีสะเกษ	ศมช.ศรีสะเกษ	11	9	15	35	9
52	หนองคาย	ศวช.หนองคาย	6		3	9	2
53	บึงกาฬ	ศมช.บึงกาฬ	10	10	2	22	6
54	หนองบัวลำภู	ศวช.อุดรธานี	4	7		11	3
55	อุบลราชธานี	ศมช.อุบลราชธานี	43	60	33	136	34
56	อำนาจเจริญ	ศมช.อำนาจเจริญ			1	1	1
		ศวช.อุบลราชธานี	29	24		53	15
57	มุกดาหาร			4	1	5	
58	มหาสารคาม	ศวช.ขอนแก่น	38	15	55	108	27
59	สุราษฎร์ธานี				1	1	
60	ชุมพร	ศมช.สุราษฎร์ธานี			1	1	1
61	สตูล		1	1		2	
62	ตรัง	ศมช.พัทลุง	3	1		4	2
63	พัทลุง	ศวช.พัทลุง	5	3		8	2
64	นครศรีธรรมราช	ศวช.นครศรีธรรมราช	17	7	2	26	7

เป้าหมายดำเนินการ โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2563
: กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ข้าว

ที่	จังหวัด	ศูนย์วิจัยข้าว/ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวที่รับผิดชอบ	เป้าหมายการดำเนินงานปี 2562				จำนวนเจ้าหน้าที่ ผู้ช่วยปฏิบัติงาน ปี 2563 (คน)
			ต่อเนื่อง ปี 61	ต่อเนื่อง ปี 62	แปลงใหม่ ปี 63	รวม	
65	ปัตตานี	ศวช.ปัตตานี	1	7	8	16	6
66	นราธิวาส		6		1	7	
67	สงขลา	ศมช.ปัตตานี	10		1	11	3
68	ยะลา		2			2	
*	กระบี่	ศวช.กระบี่	(ไม่มีแปลง ดำเนินการ)				1
*	พังงา		(ไม่มีแปลง ดำเนินการ)				
	สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว						
	- นักวิชาการเกษตร						11
	- ฝ่ายบริการ/อำนวยการ						11
	กองเมล็ดพันธุ์ข้าว						2
	กองวิจัยและพัฒนาข้าว						2
	สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้า เกษตร กสภ.						1
	กองส่งเสริมการอารักขาพืช และจัดการดินปุ๋ย กสภ.						1
	รวม		729	830	355	1,914	509

กิจกรรมบริหารจัดการชุมชน

	แปลงต่อเนื่อง (ปี 61/62)	แปลงใหม่ (ปี 63)		
1	จัดเวทีชุมชน	1 ครั้ง/แปลง	1 ครั้ง/แปลง	ศวช./ศมช./สวช./ กสก.
2	จัดทำทะเบียน/บันทึกข้อมูล พื้นฐานสมาชิกแปลง		✓	กสก.
3	จัดประชุมหน่วยงานภาคีร่วมกับ ผู้นำกลุ่มนาแปลงใหญ่ระดับจังหวัด	2 ครั้ง/จังหวัด	2 ครั้ง/จังหวัด	ศวช./ศมช./สวช.
4	พัฒนาผู้นำกลุ่มนาแปลงใหญ่		✓	ศวช./ศมช./สวช.
5	ประชุมขับเคลื่อนนาแปลงใหญ่ หลังปีที่ 3 และส่งเสริมให้มี ศูนย์ข้าวชุมชนในแปลงใหญ่	✓		ศวช./ศมช./สวช.

กิจกรรมพัฒนาด้านการผลิต

	แปลงต่อเนื่อง (ปี 61/62)	แปลงใหม่ (ปี 63)		
1	สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าว	แปลงปี 61 = 10%ของพื้นที่ แปลงปี 62 = 20%ของพื้นที่	ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว - พื้นที่ 300-1,000 ไร่ = 3 ตัน/กลุ่ม - พื้นที่ > 1,000 ไร่ = 6 ตัน/กลุ่ม ผลิตข้าวคุณภาพ = 20%ของพื้นที่	สสข.
2	สนับสนุนกระสอบบรรจุเมล็ดพันธุ์		✓	สสข.
3	ตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว	4,000 บาท/แปลง	4,000 บาท/แปลง	ศวช./ศมช./สวช.
4	จัดประชุมผู้ประกอบการรับจ้างเครื่องจักรกล	1 ครั้ง/จังหวัด	1 ครั้ง/จังหวัด	ศวช./ศมช./สวช.
5	การผลิตปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยชีวภาพ	ดำเนินการโดย	กรมพัฒนาที่ดิน	พด.

กิจกรรมพัฒนาด้านการผลิต

แปลงต่อเนื้อ (ปี 61/62)

แปลงใหม่ (ปี 63)

6

การบริหารจัดการศัตรูข้าว

ดำเนินการโดย

กรมส่งเสริมการเกษตร

กสก.

7

จัดเวทีเรียนรู้ ด้านการผลิต
เมล็ดพันธุ์ข้าว / การผลิตข้าวคุณภาพ
ตามมาตรฐาน GAP ด้าน ICS

2 ครั้ง/แปลง

1. จัดทำระบบ ICS
2. ประเมินความพร้อมเพื่อ
ส่งตรวจรับรองฯ

2 ครั้ง/แปลง

1. ชี้แจงทำความเข้าใจ
2. เตรียมความพร้อมเข้าสู่
ระบบ ICS

ศวช./ศมช./สวช.

8

อบรมเพิ่มศักยภาพคณะกรรมการ
กลุ่มผลิตข้าว GAP ด้าน ICS

คัดเลือกผู้แทน แปลงละ
5 คน เข้ารับการอบรมฯ

ศวช./ศมช./สวช.

9

จัดทำแปลงเรียนรู้และสาธิต

จัดทำแปลงเรียนรู้จังหวัดละ 1 แปลง (10 ไร่)

ศวช./ศมช./สวช.

10

ติดตามให้คำแนะนำ
เกษตรกรกลุ่มนาแปลงใหญ่

✓

✓

ศวช./ศมช./สวช./
สสช./กสก./พด.

กิจกรรมพัฒนาด้านการตลาด

แปลงต่อเนื่อง (ปี 61/62)

แปลงใหม่ (ปี 63)

1

สำรวจความต้องการข้าวแต่ละพื้นที่

ดำเนินการโดย กองพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว กรมการข้าว

กพภ.

2

เชื่อมโยงเพื่อสร้างข้อตกลงด้านการตลาด

ดำเนินการโดย กองพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว กรมการข้าว

กพภ.

3

ตรวจติดตามมาตรฐานโรงสี GMP / HACCP เพื่อการเชื่อมโยงตลาด

ดำเนินการโดย กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

พณ.

กิจกรรมบริหารโครงการ

1

สัมมนาชี้แจงการดำเนินงานโครงการฯ

2

อบรมเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยปฏิบัติงาน หลักสูตร พัฒนาความรู้และทักษะของ Smart Assistant Officer ด้านมาตรฐาน GAP ด้าน ICS

3

อบรมเกษตรกร หลักสูตร การเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ช่วยตรวจประเมิน GAP ข้าว

4

จัดทำสื่อเรียนรู้ เผยแพร่ด้านการผลิตข้าว และคู่มือปฏิบัติงานโครงการฯ

5

จัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวระดับประเทศ / ระดับเขต / ระดับจังหวัด

6

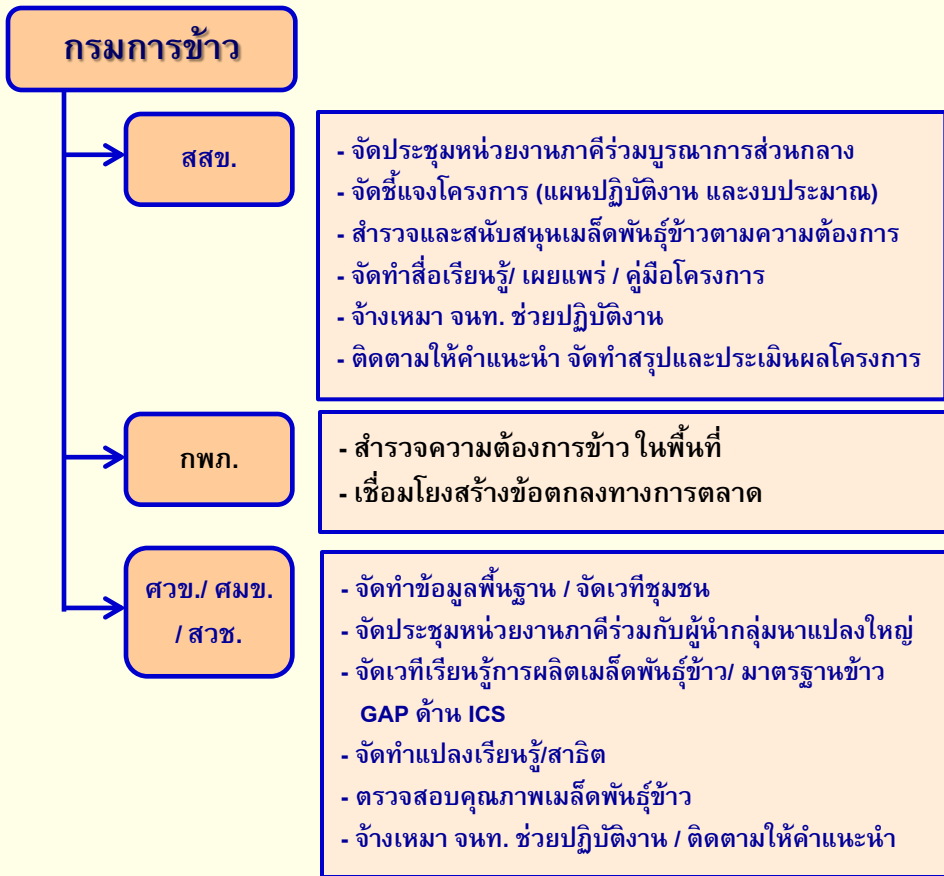
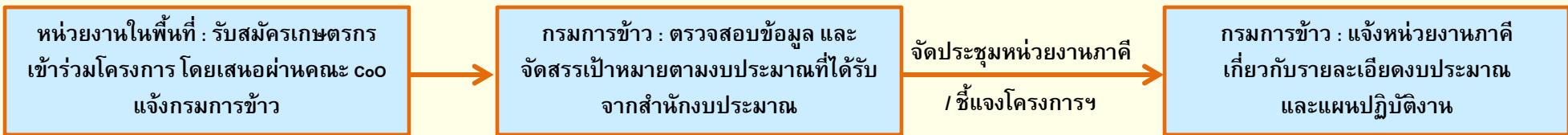
จ้างเหมาเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยปฏิบัติงานโครงการ /ติดตามให้คำแนะนำเกษตรกร

7

ติดตาม/ประเมินผลโครงการ สรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ

หน่วยงานร่วมบูรณาการ

งบประมาณ

491,650,900 บาท

งบลงทุน 13,500,00 บาท

งบดำเนินงาน 478,150,900 บาท

กรมพัฒนาที่ดิน

28,760,000 บาท

- ส่งเสริมกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยชีวภาพ
- ติดตามให้คำแนะนำ/อำนวยความสะดวก

กรมส่งเสริมการเกษตร

30,565,250 บาท

- จัดทำทะเบียน/เวทีชุมชน
- ส่งเสริมการบริหารจัดการศัตรูพืช
- ติดตามให้คำแนะนำ/อำนวยความสะดวก

กรมการค้าภายใน

4,766,000 บาท

- ตรวจสอบโรงสีให้เป็นไปตามมาตรฐาน GMP / HACCP เพื่อเชื่อมโยงตลาด
- ติดตามให้คำแนะนำ/อำนวยความสะดวก

กรมการข้าว

427,559,650 บาท

- จัดเวทีชุมชน/เวทีเรียนรู้
- สนับสนุนเมล็ดพันธุ์/กระสอบ
- จัดทำแปลงเรียนรู้และสาธิต
- การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว GAP
- ตรวจสอบรับรองมาตรฐานข้าว
- เชื่อมโยงตลาด
- ติดตามให้คำแนะนำ/อำนวยความสะดวก
- บริหารจัดการโครงการ ฯลฯ

รายละเอียดงบประมาณ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

กิจกรรม	รายละเอียด	งบประมาณ (บาท)
1. จัดทำทะเบียนสมาชิกและบันทึกข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกและขอบเขตแปลง	เป็นค่าเอกสารเก็บข้อมูล และค่าบันทึกข้อมูลในระบบออนไลน์ Co-farm60.doae.go.th - ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิก - ข้อมูลการผลิต-การตลาดของเกษตรกร - ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามแบบเก็บข้อมูลระบบเกษตรแปลงใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	976,250
2. ส่งเสริมการบริหารจัดการศัตรูพืช	รายละเอียดตาม กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร	28,710,000
3. ติดตามให้คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกตามภารกิจ	ค่าเบี้ยเลี้ยง ที่พัก พาหนะ และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการติดตามให้คำแนะนำเกษตรกร และการเข้าร่วมประชุม/สัมมนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการฯ หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานโครงการ	879,000
	รวมทั้งสิ้น	30,565,250

ผลผลิต

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

1. ผลผลิตข้าวต่อไร่เพิ่มขึ้น

ข้าวหอมมะลิ / ข้าวเหนียว 420 กก./ไร่
ข้าวหอมปทุมธานี / ข้าวเจ้า 720 กก./ไร่

2. ต้นทุนการผลิตข้าวลดลง 1,000 บาท/ตัน

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

1. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเป้าหมาย

2. กลุ่มมีความเข้มแข็ง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเป้าหมาย

ผลลัพธ์

1

กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวได้
ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเป้าหมาย 50 ตันต่อกลุ่ม

2

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถลดต้นทุนการผลิตได้
ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเป้าหมาย

3

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถเพิ่มผลผลิตได้ไม่ต่ำกว่า
ร้อยละ 80 ของเป้าหมาย

ตัวชี้วัดของสำนักงาน ก.พ.ร.

หน่วย : ร้อยละ

ตัวชี้วัดย่อย (แปลงใหญ่ข้าว) วัดผลแปลงปี 61 : 729 แปลง	เป้าหมาย ขั้นต้น	เป้าหมาย มาตรฐาน	เป้าหมาย ขั้นสูง
1. ร้อยละของต้นทุนการผลิตที่ลดลง	6.84	7.92	9
2. ร้อยละของผลผลิตที่เพิ่มขึ้น	7	9	11
3. ร้อยละของแปลงที่ได้ราคาผลผลิตเพิ่มขึ้น	4	5	6
4. ร้อยละของแปลงใหญ่ที่ได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการผลิต	55	60	65

คำอธิบายตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดย่อยที่ 1 และ 2

ต้นทุน / ผลผลิต คิดจากค่าเฉลี่ยร้อยละลดลง / เพิ่มขึ้นของทุกแปลง โดยเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการ

ตัวชี้วัดย่อยที่ 3

ราคาผลผลิต คิดจากค่าเฉลี่ยร้อยละของราคาเพิ่มขึ้นของทุกแปลง โดยเทียบกับราคาผลผลิตจากราคาทั่วไปของจังหวัด

ตัวชี้วัดย่อยที่ 4

คิดจากจำนวนแปลงที่ผ่านมาตรฐานอินทรีย์ หรือ GAP โดยเทียบกับจำนวนแปลงที่ได้รับงบประมาณให้เข้าสู่การตรวจรับรองมาตรฐาน

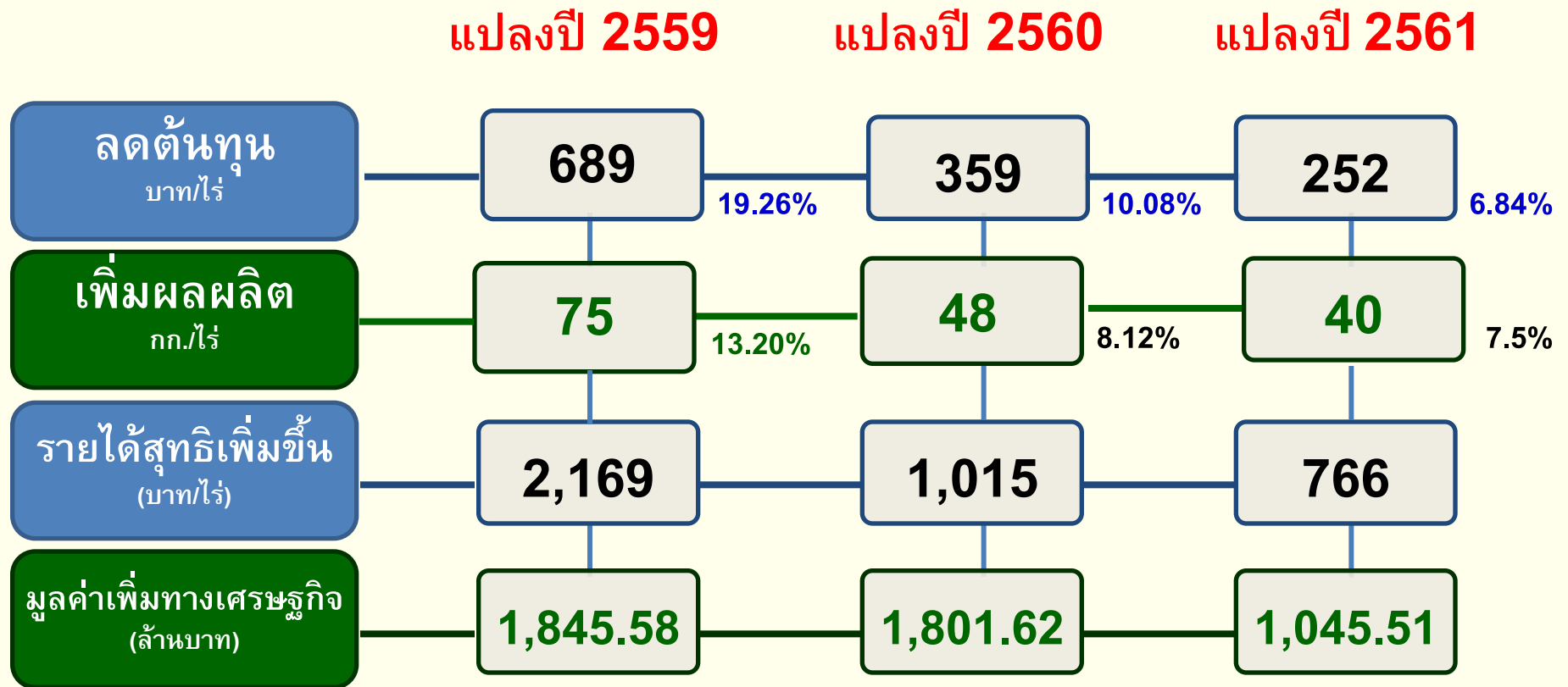
ผลการดำเนินงานหาแปลงใหญ่ ปี 2558 - 2562

รวมจำนวน **2,741** แปลง พื้นที่ 3,102,303 ไร่ เกษตรกร 220,614 ราย

ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
23 แปลง	348 แปลง	801 แปลง	730 แปลง	839 แปลง
47,662 ไร่	875,619 ไร่	889,624 ไร่	627,242 ไร่	662,156 ไร่
3,222 ราย	63,300 ราย	63,192 ราย	44,839 ราย	46,061 ราย

ผลการประเมิน ปี 2562

ข้อค้นพบจากการประเมินผล

ข้อค้นพบเชิงนโยบายโครงการฯ

1. นโยบายแปลงใหญ่เป็นโครงการที่ส่งเสริมตรงตามความต้องการของเกษตรกร โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับ “มาก” ถึงร้อยละ **98.59** และเกษตรกร ร้อยละ **99.16** อยากให้โครงการแปลงใหญ่ดำเนินการต่อไป
2. การเชื่อมโยงตลาดยังคงเป็นจุดอ่อน เนื่องจากมีเกษตรกรเพียงร้อยละ **29.82** นำผลผลิตไปจำหน่ายกับภาคเอกชนที่ทำข้อตกลงร่วมกันไว้ ส่วนเกษตรกรที่เหลือยังไม่นำไปจำหน่าย เนื่องจากราคาจำหน่ายยังคงขายได้ในราคาทั่วไป รวมทั้ง เกษตรกรบางรายมีภาระผูกพันกับภาคเอกชนที่ซื้อขายกันประจำอยู่แล้ว
3. หลักเกณฑ์ขนาดพื้นที่ และเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ในกลุ่มสินค้าข้าวยังขาดความเหมาะสม ตามเงื่อนไข **“300 ไร่ และ 30 ราย”** จึงมีกลุ่มเกษตรกรสมัครเข้าร่วมโครงการฯ จำนวนมาก ส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรหาแปลงใหญ่ขาดอำนาจต่อรองการขายผลผลิต เนื่องจากได้ผลผลิตปริมาณน้อยกว่าที่ภาคเอกชนต้องการ รวมทั้ง การรวมกลุ่มบางแปลงยังไม่เข้มแข็งมากนัก
4. การรวมกลุ่มแปลงใหญ่ บางแปลงมีพื้นที่แยกคนละตำบล พื้นที่ไม่ติดกัน ส่งผลให้การสนับสนุนองค์ความรู้ ปัจจัยการผลิตไม่ทั่วถึง กระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มหมู่บ้าน และตำบลเดียวกัน
5. ผู้จัดการแปลงคือเกษตรกรอำเภอ ต้องรับผิดชอบแปลงใหญ่ทั้งหมดในอำเภอ ส่งผลให้การส่งเสริมองค์ความรู้และการดูแลแปลงใหญ่ไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ข้อค้นพบจากการประเมินผล

ข้อค้นพบเชิงพื้นที่

1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ ปี 2559 2560 และปี 2561 ส่วนใหญ่สามารถลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิตจากการนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ แต่การลดต้นทุนเพิ่มผลผลิตยังขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกอื่นที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม และโรคระบาด
2. แหล่งน้ำในแปลงใหญ่บางแปลงปริมาณน้ำไม่เพียงพอในฤดูการเพาะปลูก รวมทั้งการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำต้องใช้ระยะเวลาในก่อสร้างระบบซึ่งไม่สามารถเห็นผลในระยะเวลา 1 ปี
3. การทำข้อตกลงซื้อขายผลผลิต (MOU) ยังไม่เป็นไปตามเงื่อนไขข้อตกลง เนื่องจากคุณภาพที่เกษตรกรผลิตได้ไม่ตรงตามความต้องการของภาคเอกชน
4. เทคโนโลยีที่นำเข้ามาส่งเสริมในแปลงใหญ่ เช่น เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว เกษตรกรเกิดการเรียนรู้ และมีความสนใจในเทคโนโลยีที่เข้ามาสนับสนุน แต่ปริมาณเครื่องจักรเครื่องมือมีจำกัดไม่เพียงพอต่อกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปพัฒนาตลอดจนความไม่เหมาะสมของสภาพพื้นที่การผลิตกับเครื่องจักรเครื่องมือการเกษตร
5. เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ระหว่างรอการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปี 2561

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบเชิงนโยบายโครงการฯ

- 1. กรมส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ควรประสานความต้องการระหว่างผู้ผลิตกับ ผู้ประกอบการ ให้เกิดความชัดเจนก่อนทำการผลิต รวมทั้งสร้างความเข้าใจกับเกษตรกรก่อนทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิต และควบคุมคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่ทางผู้ประกอบการต้องการ ซึ่งจะนำไปสู่ การเชื่อมโยงตลาดที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น
- 2. คณะทำงานโครงการฯ** พิจารณาหลักเกณฑ์ขนาดพื้นที่และเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ให้มีความเหมาะสมในแต่ละ กลุ่มสินค้า รวมทั้งส่งเสริมการขยายพื้นที่ในแปลงใหญ่ เพื่อให้ปริมาณผลผลิตของกลุ่มมากพอ สามารถเสนอเงื่อนไข การเจรจาข้อตกลงกับภาคเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพิจารณาลักษณะพื้นที่ของเกษตรกรควรมีพื้นที่ติดกัน หรือไม่ห่างไกลกันมากนัก ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการกลุ่มง่ายขึ้น
- 3. ผู้จัดการแปลงใหญ่** ปี 2560 และ 2561 ควรโอนภารกิจผู้จัดการแปลง ให้ประธานกลุ่มแปลงใหญ่ที่มีความพร้อมและ มีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ได้ด้วยตัวเอง เพื่อลดปริมาณแปลงที่ เกษตรอำเภอดูแล ซึ่งจะทำให้การทำงานส่งเสริมในแต่ละแปลงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบเชิงพื้นที่

- 1. กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ควรถ่ายทอดความรู้ด้านงานวิจัย/นวัตกรรมให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การผลิตของเกษตรกรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการผลิตสินค้าเกษตรแบบครบวงจร ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตจนถึงการจำหน่าย
- 2. กรมชลประทาน** ควรดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างเพียงพอ และ**กรมพัฒนาที่ดิน** ควรดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่นอกเขตชลประทาน เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีน้ำใช้อย่างเพียงพอ นำไปสู่การวางแผนบริหารจัดการผลผลิต/การตลาดของกลุ่มเกษตรกรเองได้
- 3.** ควรสนับสนุนเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และมีจำนวนเพียงพอกับเป้าหมายในการพัฒนา เพื่อให้เกษตรกรจะสามารถนำไปใช้ในแปลงได้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น
- 4. กรมส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ควรประสานความต้องการระหว่างผู้ผลิตกับผู้ประกอบการให้เกิดความชัดเจนก่อนทำการผลิต รวมทั้งสร้างความเข้าใจกับเกษตรกรก่อนทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตและควบคุมคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่ทางผู้ประกอบการต้องการ
- 5. กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ควรเร่งดำเนินการตรวจรับรองมาตรฐาน เพื่อให้เกษตรกรสามารถยกระดับมาตรฐานนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าเกษตร

ขอบคุณครับ

สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว กรมการข้าว